

Hvør verður lagnan hjá Elektron?

Nú tað er blivin ein veruleiki, at Sjóvinnubankin og Føroya Banki eru samanlagdir, er spurningurin um lagnuna hjá ELEKTRON meira aktu-ellur enn nakrantíð. Soleiðis sum stjórin í sam- anlagda Føroya Banka hevur úttalað seg til fjølmiðlarnar, er ikki ætlanin at fara úr samstarvinum við BEC, um so er, fellur Føroya Banki við hesum deyðadóm yvir fyrirk- unna Elektron í verandi líki. Eg fari tí at heita á bæði nevnd og stjórn í bankanum um at flyta alt virksemin til Elektron.

Tað almenna hevur sett milliárdir í fíggingar- grunnin, sum síðani hevur sett partapening, fyrst í Sjóvinnubankan og síðani í Føroya Banka. Hetta varð gjørt fyrri at bjarga samfelagnum úr einum totalum kaosi. Hetta er nú endað við, at vit hava ein banka, sagt verður, at hesin saman- lagdi banki verður betur førur fyrri at fremja bankavirksemi, landinum

Sjónarmið

tíl frama. Hesum eri eg ógvuliga ivasamur í, fari hóast tað at ynskja bank- anum góðan byrd fram- yvir.

Men eitt er vist, hesin bankin kemur at hava eitt ótrúliga stórt vald á øll- um vinnulívinum, hvussu og á hvønn hátt hetta skal mennast aftur og á øllum samfelagnum sum heild, tí tað verður bert tann eini bankin at fígga virk- semið. Hóast sparikass- amir kunnu fígga alt virksemin nú nýggj spari- kassa- og bankalóg er sett í gildi, hevur stjórnin í Føroya Sparikassa sagt, at teir fara at vera ógvu- ligu varmir á hesum øki. Tað verður sagt í einum slíkum tóna, at tað verður heilt avmarkað hvat teir fígga, tað verður bert í slíkum føri hvar teir ikki kunnu siga nei.

Tí kemur bankin at

hava eina enn størri á- byrgd av vinnulívinum.

Tá nú tað almenna hevur sett seg í stóra skuld fyrri m.a. at bjarga bank- unum, er tað ikki fyrri at bankin skal vinna mest møguligt av peningi. Hetta fekk ein varhugan av, tá Astrup Hansen segði við ein tíðinda- mann »at nu skal vi til at drive bankvirksomhed«. Bankin er ein neyðug fyrirk- unna í einum fram- komnum samfelag og hevur leiðslan ábyrgdina av at virksemin gevir eitt hókandi avkast. Men bankin hevur sanniliga skyldu til at vera við at menna samfelagið. Skulu vit fram yvir hava eina EDV fyrirk- unna og menna hetta virksemin, er neyð- ugt at bankin er við í hes- um menningararbeiði. Eg mæli tí til, at tað verður sett sum eitt krav frá al-



peningur hevði verið brúktur til at menna Elek- tron við í staðin, hevði tað verið munandi beiri fløga.

Føroya Landsstýri skal nú seta ein lim í nevndina í Føroya Banka, tað eru triggur almennir stjórar í uppskot. Eg fyrri mín part eri ógvuliga vón- svikin av at okkara fólk í landsstýrinum ikki hava tosað við ungmanning- ina, áðrenn henda av- gerðin er tikin, tí eg eri onga løtu í iva um, at vit kunnu finna trý evni, sum eru líka væl skikkað til hetta starv sum hesir triggur almennu stjórar. Samstundis er tað ógvu- ligu umráðandi at hesin nevndarlímur gongur fult og heilt inn fyrri at bankin í framtíðini kemur at brúka Elektron.

Serliga ein av okkara fjølmiðlum hevur gjørt nógv burtur úr tí vánaligu stöðu, vit eru komin í, og hevur valkað sær í øllum tí negavita, ið hugsast kann. Eg vóni tí at teir fara at brúka líka nógv orku í hesum málinum, sum hóast alt eisini snýr seg um at varðveita og økja um arbeiðspláss, tí tað er einki, sum talar fyrri tí, at tað er rætt at út- flyta arbeiðspláss tá tað er óneyðugt.

Heini Johansen, tingmaður

mennari síðu, at bankin sigur sáttmálan við BEC upp og greiðir teimum frá, at bankin kennir tað sum sína skyldu at menna Elektron. Eg eri í hvussu so er ikki í iva um, at bankin verður líka væl rikin við at brúka fyrirk- unna Elektron.

Eg meti at hetta er so týðandi fyrri samfelagið, bæði um arbeiðspláss og menning av EDV-virk- seminum, at eg mæli til, at um bankin ikki gongur hesum kravi á møti, so verður rætturin at av- greiða útgoldna løn um skattaskipanina tikin frá bankanum.

Hvørjar vóru so orsøk- imar til at táverandi Fø- roya Banki fór til fyrirk- unna BEC? Eg havi hugs- að um hendan spurning og eri komin til ta niður- stöðu, at hetta var tað sama stórheitsvanvið sum hendi í 80'árunum, sum førði til m.a. banka- kreppur og at landið er í tí stöðu, tað er í dag.

Tað er eingin loyna, at táverandi stjórnin í Føroya Banka var upphavi til hesa flýting av EDV- virkseminum, hóast hann tá sat sum formaður í nevndini fyrri Elektron. Hetta skiflu kostaði óvælað fitt av peningi. Um hesin

Oljuríkidømið mist við ES-limaskapi

Sera nógv bendir á, at oljuríkidømið við Føroyar er veldugt, og sam- bært ST-resolútióinir og fólkarrættin er hetta ríkidømi okkara. Føroy- ar kunnu gera seitt av heimins ríkastu londum. Oljan kann longu vera funnin um 2 ár. Við ES-limaskapi er hetta ríkidømi mist.

Bjarti Mohr varð spurdur um ymiskt í Sosialinum fyrri nøkrum døgum síð- an. Hann talaði mest um ES-limaskap. Um møgu- ligt oljuríkidømi við Fø- royar segði hann, at hetta broytti ikki stöðu okkara, tí oljan kom ikki at vera nokk at liva av.

Hetta er órvitistis av eini aðrari verð. Veru- leikin er tann, at finna vit olju við Føroyar í somu nøgdum, sum hon verður funnin í Hetlandi, so ger- ast Føroyar eitt av heim- sins allar ríkastu londum roknað pr. flogva.

Tí sambært fleiri ym-

Sjónarmið

iskar ST-resolútióinir, eru tað vit og bert vit, ið hava rætt til og eiga hetta tilfeingindi, tí vit kunnu roknað sum fólk ella tjóð við egnum máli, mentan, søgu og landi.

Veldugt oljuríkidømi við Hetland, men ikki til hetlendingar Júst nú er funnin ein nýggju oljukelda beint við miðlinjuna millum

Føroyar og Hetland, og hon er upp á 800 milli- árdir litrar. Virðið av hesi keldu er við framtíðar oljuprísnum lagt mettum 600 milliárdir kr.

Men hetlendingar koma ikki at fáa nakað burtur úr hesum. Teir framleiða nú olju fyrri eini 40 milliárdir kr. um árið, men teira partur er 350 milliónir í skatti til landskassa teirra og 900

arbeiðspláss. Allar milli- árdimar í skatti og av- kasti og túsundir og aftur túsundir av arbeiðspláss- um fara til Stóra Bret- lands.

Vit eiga oljuna / kann vera funnin um 1 ½-2 ár

Men tað er ikki soleiðis, at vit skulu fara undir oljuvinnu. Vit eiga oljuna sjálvir, og vit skulu fáa avkastid sjálvir. Og tað verður so stórt, at Føroy- ar kunnu gerast eitt »supersamfelag« - eitt av heimins allar ríkastu londum - møguliga sum Kuwait ella Brunei.

Hetta kann koma at skapa møguleikar fyrri ar- beiðsplássum, inntøkum og samfelagsmenning í Føroyum í ein mun, ið fyrr ikki er kent her. Hetta kann koma at broyta alt í Føroyum, og gera landið nógv meira á- hugavert og ríkari bæði á ein og annan hátt. Og hetta liggur beint fyrri framman. Oljukeldur kunnu við hepn verða

funnar á føroyskum øki, áðrenn 2 ár eru liðin.

Men hetta vil Bjarti Mohr ikki skilja, tí kastar hann torvmold í eyguni á føroyingum við síni ør- vitistalu.

Oljuríkidømið mist við ES-limaskapi

Men fara vit upp í ES, so verður tað sum í Het- landi. Tá gerast vit ein danskur landslutur í ES við sama status sum Het- land, ið er enskur lands- lutur í ES.

Óg tá koma Danmark og ES at eiga oljuna, og teir koma eisini at fáa alt avkastid. Og tað kann verða nógvur milliárdir - ja nógvur hundrad milli- árdir.

Óg rollan hjá føroying- um verður akkurát sum hjá hetlendingum í dag. At hjálpa eitt sindur til og hyggja at, meðan hinir telja dollaramar. Soleiðis er at vera koloni utan frælsi.

Oljukulies

Tað ganga nakrir skimur

bengalar uppi í Persara- gólfinum og arbeiða fyrri lága løn fyrri arabarnar - draga slangur og annað. Oljukulies verða teir eyk- nevndir. Tað er eftir øll- um at døma ta rolluna, Bjarti Mohr og hansara líkar ímyndu sær, at fø- royngar skulu útfylla í eini framtíðar oljuvinnu í Føroyum. Somu trælir sum teir altíð hava verið.

Jóannes Eliassen